

Správa z aktivity

Názov aktivity: Is CAP supporting climate friendly and resilient agri-food systems in CEE? – Lessons learned and way forward (online webinár)

Termín realizácie: 30.11.2023

Miesto realizácie: online – platforma Zoom, prezentácie budú dostupné na linku: <https://www.ecologic.eu/19400>

Cieľ aktivity: Informácie o SPP a modifikáciách SPP v súvislosti so zavádzaním klimatických opatrení

Účastníci za IZPi: Ing. Mária Šášiková, PhD.

Prílohy: agenda, fotodokumentácia

Priebeh: Webinár bol posledným zo 4 webinárov zo série: „*Climate Action in Agri-food Systems in Central Eastern Europe (CEE)*“. Nakoľko webináre boli zamerané na aktuálnu problematiku zmeny klímy a adaptáciu Spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len SPP) v krajinách strednej a východnej Európy (ďalej CEE) na túto zmenu, považovali sme za potrebné sa webinára zúčastniť.

Podujatie moderovala Ana Frelih Larsen z Ecologic Institute (Slovinsko). Podujatie cielilo predovšetkým na krajiny strednej a východnej Európy a zúčastnili sa ho tak zástupcovia niektorých ministerstiev, pôdohospodárskych inštitútov, výskumných inštitútov. Účastníci podujatia hneď na začiatku podujatia prostredníctvom aplikácie mentimeter vyjadrili svoj názor na SPP v súvislosti s jej adaptáciou na klimatické otázky. SPP vnímajú účastníci webinára ako zložitý nástroj, vnímajú jeho problémy (ako napr. jeho zatiaľ malú ambicióznosť), ale SPP je tiež vnímaná ako príležitosť.

V prvej prednáške „*Does the Common Agricultural Policy support ambitious climate action in Central Eastern Europe?*“ predstavili Ana Frelih Larsen & Aaron Scheid klimatické opatrenia zakotvené v SPP. Predstavil sa tiež problém nižšej hektárovej platby pre krajiny CEE. V rámci prednášky bolo skonštatované na príkladoch správ z rozličných krajín CEE, že adaptačné opatrenia sú mimoriadne dôležité. V rámci vstupu bolo predstavených niekoľko grafov, ktoré sa podrobnejšie venovali výdavkom SPP v krajinách CEE. Boli predstavené diskrepancie medzi výdavkami z prvého a druhého piliera – tieto sú najväčšie z krajín CEE v Maďarsku, Poľsku, Rumunsku – ide o logický dôsledok – sú to (čo do rozlohy) väčšie poľnohospodárske krajiny. Slovensko je krajinou, kde sú výdavky z oboch pilierov (tak hektárove platby ako aj podpora vidieka) v rovnováhe. Bolo tiež predstavené podielové rozloženie výdavkov v rámci SPP na nové opatrenia prvého a druhého piliera SPP (napr. ekoschémy, podpora mladých farmárov a ďalšie). Aj v prípade nových opatrení (adaptácia na zmenu klímy) platí, že Slovensko je v rozdelení výdavkov prvého a druhého piliera cca v pomere cca 50 : 50. V rozvoji organického poľnohospodárstva je Slovensko nad priemerom EÚ27. Priestor bol tiež venovaný ekoschéмам. Záverom prvej prednášky bolo konštatovanie, že aj keď pretrváva snaha o elimináciu výdavkov prvého piliera SPP a podpora skôr druhého piliera, stále je výraznejšia podpora v rámci prvého piliera SPP. Aj keď ekoschémy sa pomaly rozbiehajú, pomerne slabá je podpora agrolesníctva a mladých farmárov. Čo sa týka opatrení v oblasti dobytky, tieto sú viac relevantné pre krajiny západnej Európy, ako pre krajiny CEE (výnimkou je Poľsko ako producent dobytky). Stále väčšia pozornosť je venovaná ekologickému poľnohospodárstvu.

Po prezentácii bol priestor venovaný interakcii s publikom webinára. Účastníci boli dopytovaní, nakoľko si myslia, že súčasné opatrenia SPP reflektujúce klimatickú zmenu, sú v ich krajine dostatočne implementované. Väčšina účastníkov sa zhodla, že je len malá pozornosť venovaná klimatickým zmenám a opatreniam na zmiernenie klimatickej zmeny v agrosektore.

Následne Julia Bogner z Inatitute for European Environmental Policy predstavila v rámci svojho vstupu „*How can the CAP and NECPs reinforce and support each other to deliver ambitious climate action?*“

postoj krajín CEE k opatreniam v oblasti energetiky a klímy na zmiernenie klimatickej zmeny. Spomenula, že každá krajina EÚ musela vypracovať plán na národnej úrovni, ktorý predstavuje stratégiu krajiny v oblasti klímy a energetiky na najbližšie 10 ročné obdobie. Následne, v roku 2023 malo prísť k aktualizácii národných plánov. Túto povinnosť si zatiaľ splnili všetky krajiny EÚ s výnimkou Bulharska a Rumunska. Z jej prednášky vyplynulo, že krajiny CEE majú tieto národné plány vypracované pomerne vágne a slabo, často chýbajú zadané merateľné ukazovatele na dosiahnutie klimatických a energetických cieľov.

Po prednáške pracovali účastníci webinára interaktívne v rámci aplikácie miro.com, kde mali zodpovedať niekoľko otvorených otázok, ako napríklad: 1. *Ako dokáže SPP podporovať ambiciózne opatrenia v oblasti klímy?* 2. *Aké zlepšenia by mohli byť urobené v rámci SPP vo vašej krajine ešte v tomto programovom období?* 3. *Aké zlepšenia by mohli byť implementované v rámci národných energetických a klimatických plánov?*

Posledná prezentácia podujatia „*Transforming EU land use and the CAP: a post-2024 vision*“ od Harriet Bradley z *Institute for European Environmental Policy* bola venovaná budúcej SPP. Európska únia si uvedomuje dominanciu prvého piliera. Do budúcnosti sa chystá p.i. väčšia podpora výskumu, vývoja a inovácií (hlavne v oblasti udržateľných modelov) a tiež **reflektovanie dôsledkov klimatickej zmeny**. **V tejto súvislosti sa napr. chystá nový nástroj, tzv. „transition fund“.** **Na národnej úrovni by tak za SPP už nebolo zodpovedné len ministerstvo pôdohospodárstva, ale bola by nutná medzirezortná spolupráca so sektorom životného prostredia.** Taktiež sa ráta s masívnejšou podporou PPP partnerstiev. Ráta sa s menším podielom SPP určeným na priame hektárové platby a s podporou inovácií v oblasti potravinárstva – vývoj nových potravinových zdrojov a pod.

Záver aktivity: SPP bude v ďalšom období prechádzať výraznejšími zmenami. Otázky adaptácie na zmenu klímy, úplne nový nástroj – tranzitný fond, znižovanie hektárových platieb, animal welfare, spolupráca s orgánmi životného prostredia, väčší dôraz na ekoschémy. To všetko budú dôležité témy SPP zajtrajška.

Vypracoval: Ing. Mária Šášiková, PhD.

dňa: 30.11.2023

Schválil: Mgr. Vladimíra Gudábová

dňa: 1.12.2023